Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Tĕrgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimĕtŭ.

Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare, Tĕrgulŭ Inului Nr. 30.

Inserate mai primescŭ în Viena *R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*: în Frankfurt: *G. L. Daube*: în Hamburg: *A. Steiner.*
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. seu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta“ ese în fiă-care di

Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Braşovŭ
a administraţiune, piaţa mare, Tĕrgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 239. | Braşovŭ, Vinerĭ, 29 Octomvre (10 Noemvre) | 1893.

Cabinetulŭ Wekerle în strîmtóre.

Braşovŭ, 28 Octomvre.

In Budapesta nu se vorbesce de douĕ dile, decâtŭ de crisa ministerială, ce ameninţă a isbucni şi în Ungaria. Organulŭ lui Apponyi consideră deja cabinetulŭ Wekerle ca şi cădutŭ, pe când celelalte foi oposiţionale se pronunţă cu mai mare reservă, în aşteptarea declaraţiunei ce se crede că-o va face în şedinţa de adĭ a dietei ministrulŭ-preşedinte Wekerle, după întórcerea sa dela Viena, unde a plecatŭ alaltăerĭ.

Cumcă situaţiunea, creată guvernului prin amânarea hotărîrei monarchului în cestiunea delicată a căsătoriei civile, a devenitŭ critică, o mărturisescŭ mai multŭ séu mai puţinŭ însĕ şi foile guvernamentale.

„Pesti Hirlap“ o spune pe faţă, că afacerea căsĕtoriei civile a provocatŭ pe neaşteptate o crisă ministerială. Spune că Wekerle, pe temeiulŭ decisiunei luate de consiliulŭ de miniştri, a anunţatŭ monarchului *demisiunea cabinetului*, deórece lipsindu-i prealabila aprobare a Maiestăţii Sale, nu póte sĕ presenteze dietei în terminulŭ, ce i l'a pusŭ in vedere, proiectulŭ de lege asupra căsătoriei civile. Monarchulŭ, dice mai departe „P. Hirlap“, a rĕspunsŭ ministrului-preşedinte că va aduce la cunoscinţa guvernului hotărîrea sa *în scrisŭ*.

Cumcă situaţiunea e critică o dovedesce şi împrejurarea, că d-lŭ Wekerle n'a mai aşteptatŭ rĕspunsulŭ în scrisŭ alŭ Majestăţii Sale, ci a plecatŭ la Viena sĕ urgiteze în persónă hotărîrea prea înaltă, ca astfelŭ sĕ fiă în stare a se presenta înaintea dietei cu declarărĭ positive asupra situaţiunei.

„Pester Lloyd“ se silesce a linişti pe guvernamentalĭ, dér concede, că s'a ivitŭ o piedecă în cestiunea decisiunei corónei cu privire la proiectulŭ de lege asupra căsĕtoriei civile. Nu scie nimicŭ „positivŭ“ în privinţa acésta, însĕ dă cu socotéla, că póte guvernulŭ a voitŭ sĕ înduplece pe monarchŭ de a face o „manifestare hotărîtă“ în favórea reformei, ca astfelŭ sĕ se pótă din capulŭ locului paralisa contra-acţiunea oposiţiunei conservative.

Fóia guvernului vorbesce de repeţite-orĭ de luptele grele, ce aşteptă pe guvernŭ în camera magnaţilorŭ, de grelele furtune faţă cu magnaţii şi este de părere, că guvernulŭ greşesce décă de pe acuma vrea sĕ prevină acestorŭ furtune, cerêndŭ dela monarchŭ ca printr'o manifestaţiune neîndoiósă sĕ creeze garanţii pentru tóte eventualităţile. Din causa acésta, dice „P. Lloyd“, guvernulŭ n'ar trebui sĕ pericliteze garanţia propriei sale „posibilităţĭ de acţiune“. Cu alte cuvinte, d-lŭ Wekerle sĕ se mulţuméscă deocamdată şi cu mai puţinŭ.

Tóte dovedescŭ áşadéră, că în adevĕrŭ esistă o piedecă destulŭ de însemnată, ce se opune planurilorŭ de reformă ale guvernului, şi până ce nu se va aduce lumină asupra acestui punctŭ gravŭ, nu se póte scì ce direcţiune vorŭ mai puté lua lucrurile.

Caracteristicŭ este, că în faţa crisei latente de adĭ ministeriale se amintesce érăşĭ numele lui Coloman Szell, care ar fi de multŭ predestinatŭ a fi succesorulŭ ministrului-preşedinte Wekerle. Se pare în adevĕrŭ, că Szell este chiămatŭ a juca încă unŭ rolŭ însemnatŭ ca şefŭ alŭ cabinetului, ce va urma după cabinetulŭ Wekerle.

Cumcă cabinetulŭ de faţă nu-o va duce multŭ, s'a prevĕdutŭ încă de astă primăvĕră. Chiar şi în casulŭ, când va primi preaînalta aprobare pentru presentarea proiectului căsĕtoriei civile, ministeriulŭ Wekerle n'are şanse de a se puté ţine la cârmă timpŭ mai îndelungatŭ. Insă-şĭ desbaterea legei pentru căsĕtoria civilă póte sĕ-i frângă gâtulŭ şi temerea oficioşilorŭ de furtunele viitóre din camera magnaţilorŭ este pe deplinŭ întemeiată.

Altă întrebare este, décă speranţele contelui Apponyi, că după căderea eventuală a cabinetului Wekerle şi după numirea unui ministeriu Szell, va sosi timpulŭ sĕu, se va împlini séu nu. Póte că Szell sĕ nu fiă dispusŭ a figura numai ca locoţiitorŭ pentru d-lŭ Apponyi într'unŭ ministeriu de transiţiune.

In ce privesce naţiunile nemaghiare puţinŭ le impórtă cine va fi la cârmă, până când sistemulŭ de guvernare va rĕmâné acelaş. Numai o schimbare radicală a acestui sistemŭ asupritorŭ ar puté sĕ deştepte în sînulŭ lorŭ speranţa într'o îmbunătăţire a tristei stărĭ politice şi naţionale, la care suntŭ reduse.

CRONICA POLITICA.

— 28 Octomvre.

Situaţiunea în **Ungaria** e câtŭ se póte de nefavorabilă guvernului **Wekerle**. Impregiurarea, că Maiestatea Sa a părăsitŭ Budapesta, fără de-a se fi luatŭ o hotărîre definitivă în afacerea proiectului căsătoriei civile, a pricinuitŭ mare mişcare în tabĕra oposiţionalilorŭ din parlamentulŭ unguresců, şi în urma acésta posiţiunea cabinetului Wekerle este fórte critică, mai alesŭ faţă cu parlamentulŭ. Se dice, însĕ că ministrulŭ-preşedinte ar fi declaratŭ înaintea mai multorŭ membri din clubulŭ liberalŭ, că în generalŭ situaţia nu este îngrijitóre, şi nu sufere îndoială, că Coróna îşĭ va da consimţĕmêntulŭ la presentarea proiectului, fără de a-se face schimbărĭ de formă. „Egyetértés“ spune, că în consiliulŭ ministerialŭ dela 6 Noemvre, monarchulŭ a comunicatŭ guvernului, că n'are nimicŭ contra proiectului, pe care l'a studiatŭ fundamentalŭ, dér în unele privinţe formale, încă nu este în curatŭ, şi că în scurtŭ timpŭ va împărtăşi guvernului hotărîrea sa prea înaltă. Alaltăierĭ miniştrii ungurĭ au ţinutŭ mai multe conferenţe în cestiunea proiectului; în cea din urmă s'a hotărîtŭ, ca Wekerle sĕ plece la Viena, ceea ce s'a şi întâmplatŭ. In cercurile guvernamentale se légă marĭ speranţe de acéstă călĕtoriă şi se crede, în generalŭ, că Wekerle se va reîntórce dela Viena încărcatŭ de succese. — Unele diare au lăţitŭ vestea, că deja alaltăierĭ ministrulŭ-preşedinte a raportatŭ monarchului dimisia eventuală a cabinetului. Scirea acésta însĕ este lipsită de adevĕrŭ, deşi de altmintrelea însuşĭ monarchulŭ scie, că esistenţa cabinetului actualŭ atérnă dela primirea séu respingerea căsĕtoriei civile.

*

Era de prevĕdutŭ, că **adresa Ungurilorŭ dela Cluşiu** va produce unŭ puternicŭ ecou, mai alesŭ în pressa popórelorŭ nemaghiare din patriă, carĭ deşi obicĭnuite cu monstruosităţile fanaticilorŭ dela Cluşiu, totuşĭ n'au pututŭ rĕmâné neimpresionate de acestŭ nou fĕtŭ alŭ celei mai spurcate netoleranţe naţionale. Pressa slovacă şi boemă de-o potrivă admiră rĕutatea şoviniştilorŭ dela Cluşiu şi condamnă cu tótă asprimea pe fanaticulŭ Bartha Miklos, ca autorŭ alŭ adresei. Astfelŭ fóia slovacă *„Narodnie Noviny“*, după ce-i spune Săcuiului Bartha câteva bune, dice-că în adresa presentată de elŭ numai unŭ lucru află de aprobatŭ: anume ştergerea legei de naţionalitate, care şi aşa nu se esecută; décă vorŭ şterge acéstă lege, dice fóia slovacă, atuncĭ celŭ puţinŭ va înceta şi apariţiunea liberalismului, ce o presentă acéstă lege. — *„Hlas Naroda“* din Praga, dice, că într'o ţéră în care proiectele lui Bartha au pututŭ fi primite cu aprobărĭ, *nu mai are locŭ stăpânirea dreptului*, ci acolo este o *vecînică revoluţiă*. — *„Narodny Listy“*, fóia Cehilorŭ tinerĭ din Praga, numesce „caracteristice“ proiectele lui Bartha, le găsesce însĕ multŭ mai josnice şi mai murdare, decâtŭ sĕ se dimită a-le mai lua în discuţiă.

*

Cu data de 7 Noemvre se telegrafiază **din Viena**, că în cercurile parlamentare a făcutŭ mare sensaţiă împrejurarea, că **monarchulŭ** a primitŭ într'o audienţă de două óre pe contele **Taaffe**. După acéstă audienţă este generală convingerea, că sfatulŭ lui Taaffe este încă hotărîtorŭ înaintea corónei. — Séra târdiu s'a lăţitŭ faima, că prinţulŭ *Windischgrätz* a renunţatŭ la formarea noului cabinetŭ şi că monarchulŭ ar fi datŭ acéstă misiune contelui Franciscŭ *Falkehnayn*, fratele actualului ministru de agricultură. O altă versiune dice, că monarchulŭ va însărcina din nou pe Taaffe cu formarea ministerului. După *„Fremdenblatt“* îşĭ dau cu toţii multă silinţa, ca sĕ

FOILETONULŬ „GAZ TRANS.“

Catîrulŭ Papei.

De *Alfons Daudet.*

In Provence ţĕranii se ferescŭ de ómeniĭ rĕsbunătorĭ cu observarea: „Pădzesce-te de elŭ, căcĭ este ca şi catîrulŭ Papei, a cărui lovitură o simţescĭ doi anĭ“. Multŭ mi-am sfărîmatŭ capulŭ şi amŭ întrebatŭ, de unde vine proverbulŭ acesta.

In fine amŭ aflatŭ, că elŭ datéză din timpulŭ când Papii erau nevoiţĭ sĕ resideze în Avignon. Istoria catîrului Papei este destulŭ de interesantă, fiind-că reiese din ea în ce chipŭ póte ajunge omulŭ la demnitate şi, printr'unŭ catîrŭ, cum şi-o póte pierde.

Pe atuncĭ nu era oraşŭ, care sĕ fi pututŭ rivalisa cu Avignon în privinţa vioiciunei, mişcării, a petrecerilorŭ sĕrbătorescĭ. Din dorĭ de di până séra târdiu stradele gemeau de procesiunĭ şi de peregrinĭ îmbrăcaţĭ în haine pompóse, de cardinalĭ şi gardiştĭ papalĭ cântăreţĭ. Din casele, carĭ încungiurau palatulŭ Papei, se audiau bătăi de ciocane, musică şi cântecile fetelorŭ, carĭ torceau. Sunau clopotele, sunau şi tobele. Căcĭ décă poporulŭ nostru este satisfăcutŭ, trebue sĕ jóce, dér fiindcă pe timpulŭ acesta uliţele erau înguste, toboşarii şi musicanţii stăteau pe podurĭ. Aci apoi continuau joculŭ diua şi nóptea. Timpurĭ fericite, oraşŭ fericitŭ! Pe atuncĭ în închisorĭ se ţineau vinurĭ. Scumpetea şi rĕsboiulŭ erau cunoscute numai ca din poveste. Papii au domnitŭ aicĭ aşa de pacĭnicŭ, încâtŭ poporulŭ a plânsŭ şi jelitŭ depărtarea lorŭ.

Mai alesŭ la cosciugulŭ unuia cădeau părae de lacrimĭ, adecă la mormêntulŭ bunului şi bĕtrânului Bonifaciu. Acestŭ capŭ bisericescŭ rarŭ şi venerabilŭ, sciia sĕ privéscă de pe catîrulŭ sĕu cu surisŭ aşa de marinimosŭ, ca nicĭ unŭ antecesorŭ alŭ sĕu. Orĭ şi cine trecea pe lângă elŭ, omulŭ celŭ mai săracŭ séu însuşĭ locţiitorulŭ cetăţii, elŭ îi da binecuvêntarea cu aceeaşĭ urbanitate. Elŭ nu distingea c'o deosebită iubire pe nicĭ unŭ omŭ, şi în privinţa acésta făcea esceptiune numai faţă de părinţii sĕi, şi de-o viiă, depărtare de trei chilometri de Avignon. Elŭ o cultiva cu mâna propriă, în fiă-care Duminecă făcea câte-o escursiune acolo călare pe catîrulŭ sĕu şi însoţitŭ de corporaţia cardinalilorŭ.

Uneorĭ catîrulŭ sĕu agitatŭ de musică, mai că juca, pe când elŭ dimpreună cu cardinalulŭ sĕu, bătea tactulŭ — ceea ce fórte multŭ plăcea poporului. Afară de viiă, Papa mai avea dragŭ şi pe catîrŭ. Inainte de culcare se uita mereu după elŭ, că óre grajdulŭ este închisŭ bine, că óre ocolulŭ nu este golŭ, la prândŭ îlŭ îmbia totdéuna c'unŭ paharŭ de vinŭ mestecatŭ cu multŭ zaharŭ şi alte dulceţurĭ, cu tóte că cardinalii rîdeau de aşa ceva.

Dér animalulŭ şi era vrednicŭ de acéstă tratare. Elŭ era unŭ animalŭ cu colórea pĕrului négră şi lucitóre, icĭ colo împodobită de pete albe, c'unŭ mersŭ sigurŭ şi-şĭ purta cu superbiă capulŭ înfrumseţatŭ cu clopoţei. Pe lângă acésta era de o blândeţe uimitóre, cu privire blândă şi urechile lungĭ şi-le mişca mereu. Avignon-ulŭ întregŭ aprópe îlŭ stima, şi când mergea prin oraşŭ, i dădeau de tóte cele, fiind-că sciea tótă lumea, că acésta este calea cea mai bună de a cadea în graţia Papei şi că nu odată catîrulŭ cu privire blândă a ajutatŭ norocculŭ cuiva.

Acolo era casulŭ lui Védéne Tirtet, pe care tatălŭ sĕu l'a alungatŭ dela casă, ca sĕ nu i strice uceniciĭ. El a umblat o jumĕtate de anŭ întregŭ prin tóte ungheţele Avignon-ului şi mai alesŭ în vecinătatea palatului papalŭ, căcĭ flăcăulŭ ţesea deja de multŭ unŭ planŭ vechiu faţă de catîrŭ. Intr'o di frumósă, când Sfinţia Sa se plimba de totŭ singurŭ, étă că apare lângă elŭ Tirtet, care încrucisându-şĭ mânile, esclamà în tonŭ de adêncă mirare: „Oh. atotputernice Creatorŭ, ce catîrŭ frumosŭ! Iertatŭ este sĕ-lŭ privescŭ puţinŭ? Iubite Papă, unŭ astfelŭ de catîrŭ n'are nicĭ împĕratulŭ germanŭ“. Apoi luciândŭ cu gingăşiă animalulŭ, îi dise, ca şi când arŭ vorbi unei fete: „Vino 'ncóce comóra mea, mărgăritarulŭ meu strălucitorŭ“.